

Redogörelse för remissvar av Regionalt serviceprogram Sörmland 2024–2030

Den 13 oktober 2023 beslutade Regionala utvecklingsnämnden, RUN, att förslaget till Regionalt serviceprogram Sörmland 2024-2030 kunde godkännas för remiss. Remissen skickades till samtliga kommuner i länet, Länsstyrelsen och Tillväxtverket. De frågeställningar remissinstanserna ombads fokusera på var:

- Skapar de föreslagna målområdena förutsättningar för att stärka den kommersiella servicen på landsbygderna? Varför/varför inte?
- Saknar ni något i prioriteringarna för stöd?
- Tankar om hur arbetet med stöd till kommersiell service kan utvecklas och stärkas?

Missiv och remissversion fanns under remisstiden även tillgänglig på Region Sörmlands hemsida. Redogörelsen är på en övergripande nivå, därutöver finns synpunkter eller förslag på fler områden. I denna redogörelse har vi valt att ta ut de stycken i svaren som är relevanta för utformningen av en slutlig version av programmet. Inkomna remissvar har sammanställts och remisshanteringen har diskuterats med styrgrupp och projektgrupp. Därefter har en slutversion av strategin färdigställts.

Remissynpunkter

Skapar de föreslagna målområdena förutsättningar för att stärka den kommersiella servicen på landsbygderna? Varför/varför inte?

Eskilstuna kommun: Det behöver bli tydligare hur målen ska nås, vilka förutsättningar för insatser som finns och hur arbetet ska följas upp på kort och lång sikt.

Region Sörmlands kommentar: Det har skapats ett nytt avsnitt i programmet som beskriver hur arbetet ska genomföras och hur arbetet ska planeras och följas upp.

Eskilstuna kommun: Av programmet framgår inte tydligt att obemannade butiker kan ges stöd. Obemannade butiker är de som har en chans att överleva på ren landsbygd, därför är det viktigt att stöd kan utgå även till dessa.

Region Sörmlands kommentar: De olika stödtyperna styrs av nationella förordningar och för att det regionala serviceprogrammet ska vara aktuellt under en längre period hänvisas informationen om vilka kriterier som gäller till respektive stödtyp. Såväl obemannade, som bemannade butiker är viktiga för olika landsbygders överlevnad.

Det har tydliggjorts i texten att både bemannade och obemannade butiker kan vara aktuella för stöd om de uppfyller övriga kriterier.

Vingåker kommun: Det kan förtydligas hur målområde 2 kan eller ska uppnås. ("Samordning och samverkan av regional och kommunal planering för kommersiell service"). Det beskrivs att samordning ska främjas och aktörerna definieras, dock inte om en av dessa aktörer har huvudansvaret. Men, framför allt så framgår det inte i riktlinjerna eller principerna för stöden, hur dessa kan bidra till målområde 2.

Region Sörmlands kommentar: Det har skapats ett nytt avsnitt i programmet som beskriver hur arbetet ska genomföras och hur arbetet ska planeras och följas upp.

Eskilstuna kommun: Inom målområde 2 beskrivs att det regionala serviceprogrammet ska främja samordningen av och samverkan kring både kommersiell och offentlig service. Kommunen saknar beskrivning av hur detta ska realiseras, är målområdet tilldelat en budget och med vilka riktlinjer ska de medlen fördelas? Kommer region Sörmland att samordna ett nätverk av relevanta aktörer för att uppnå målområdet?

Region Sörmlands kommentar: Det har skapats ett nytt avsnitt i programmet som beskriver hur arbetet ska genomföras och hur arbetet ska planeras och följas upp.

Tillväxtverket: Tillväxtverket menar att programmet skulle kunna vinna på att dessa kompletteras med en översiktlig analys av behoven av investeringar på sårbara platser.

Region Sörmlands kommentar: En sådan analys har inte gjorts i framtagandet, men är högst aktuellt under genomförandet för att skapa sig en översiktlig bild av behovet av investeringar och således även investeringsbidrag.

Gnesta kommun: Kommunen önskar att det framgår vad respektive aktör/myndighet gör i de avgränsningar man valt att göra i programmet

gällande betaltjänster, laddinfrastruktur, grön omställning och den digitala tillgängligheten. Syftet är att få förståelse för vem som gör vad i respektive ansvarsområde. Detta för att inte riskera att viktiga parametrar för servicefunktionernas möjlighet till utveckling går förlorad. Det blir extra viktigt och påtagligt ur ett beredskapsperspektiv.

Region Sörmlands kommentar: Med anledning av att serviceprogrammet inte ska hantera de nämnda avgränsningarna kommer ingen större fördjupning ske i programmet kring ansvarsområdena. Däremot ser vi det som en viktig aspekt i det kommande genomförandet.

Saknar ni något i prioriteringarna för stöd?

Eskilstuna kommun: Det är i grunden bra prioriteringar för kommersiell service på landsbygden. Prioriteringarna är dock något otydliga i och med beskrivningen av två prioriteringar för stöd och sedan fyra ytterligare inriktningar om prioriteringar behöver göras mellan olika initiativ. Det kan förtydligas att det finns två prioriteringar och att den andra delen handlar om urvalskriterier.

Region Sörmlands kommentar: Texten i programmet har tydliggjorts och där benämningen urvalskriterier används istället.

Vingåker kommun: Det är inte definierat i serviceprogrammet om stödet till den kommersiella servicen gäller bemannade eller obemannade butiker. I den inledande texten framgår det att sörmlänningarnas behov är störst av bemannade butiker, sedan finns det inte definierat till vilken typ av livsmedelsbutik stödet riktar sig mot. Förutsättningarna i Vingåkers kommun gör det inte helt enkelt att etablera bemannade butiker med fullsortiment för att stärka upp graden av kommersiell service utanför tätortens radie. Därför lyfter Vingåker kommun frågan om det regionala stödet även kan riktas mot obemannade butiker? Det behöver även definieras i serviceprogrammet vad det innebär att handlaren erbjuder ”fullservicesortiment” samt lite kort varför detta är en förutsättning för att kunna söka stöd.

Region Sörmlands kommentar:

De olika stödtyperna styrs av nationella förordningar och för att det regionala serviceprogrammet ska vara aktuellt under en längre period hänvisas informationen om vilka kriterier som gäller till respektive stödtyp. Såväl obemannade, som bemannade butiker är viktiga för olika landsbygdens överlevnad.

Det har tydliggjorts i texten att både bemannade och obemannade butiker kan vara aktuella för stöd om de uppfyller övriga kriterier och vilken typ av sortiment som avses.

Vingåker kommun: Det är komplext att räkna på avstånd och tid för att ta sig från punkt A till punkt B. I programmet för regionalt stöd skulle tydligare riktlinjer kunna möjliggöra för hållbara transporter till och från servicepunkten, tex färd med cykel på ett trafiksäkert sätt.

Region Sörmlands kommentar: Det är en relevant synpunkt och någonting att ta med i det fortsatta genomförandet för att möjliggöra för fler hållbara transporter.

Gnesta kommun: En annan viktig aspekt är besöksnäringens betydelse för servicenodernas existens och bör också vägas in i prioriteringarna för stöd då näringen är viktigt för landsbygdsorternas attraktivitet och tillväxt. Regionalt serviceprogram Halland, 2022-2023 är en bra referens för när stödinsatser kan ges gällande besöksnäringen och beredskap.

Region Sörmlands kommentar: Stödrioriteringarna ska i första hand utgå från de som bor och verkar på landsbygderna. Beredskapsfrågan är därför viktig i det hänseendet och har lyfts in som en prioriteringsgrund tillsammans med besöksnäringsspektivet som bidrar till att skapa attraktiva platser.

Strängnäs kommun: En fråga som vi ställde oss var vad som räknas som fullservicesortiment? Motsvarar det en obemannad ”containerbutik”? Är det samma som *grundläggande kommersiell service* eller på vilka/vilka sätt skiljer de sig åt? Bra om det görs tydligt i RSP.

Region Sörmlands kommentar: Det har tydliggjorts under avsnittet om ”Urvalskriterier” om vad som avses med fullservicesortiment och hur stöd till obemannade butiker kan hanteras.

Tankar om hur arbetet med stöd till kommersiell service kan utvecklas och stärkas?

Eskilstuna kommun: För att nå målområdena behöver en tydlig handlingsplan upprättas tillsammans med aktörer som arbetar med att främja service på landsbygden. En hög grad av involvering av möjliga stödberättigade aktörer i framtagande av stöd i form av tjänster och medel behöver också ske så att stöd utvecklas i en riktning går i linje med verksamheternas behov.

Region Sörmlands kommentar: Det har skapats ett nytt avsnitt i programmet som beskriver hur arbetet ska genomföras och hur arbetet ska planeras och följas upp. De finansiella stöden styrs av nationella förordningar och där Tillväxtverket har en sammanhållande roll och mycket

kontakt med dagligvarukedjorna för omvärldsanalys. Regionen har därför valt att inte ha kontakt med företag som är verksamma inom dagligvaruhandeln under detta framtagande. Däremot är det viktigt med involvering i en kommande handlingsplan vid aktiviteter som är till för dem.

Katrineholms kommun: Butikerna är ofta navet i en ort och har en potential att bidra med mycket mer än de tjänster de utför för kommunens invånare. Om förordningen möjliggör det skulle det vara intressant att se ett omvänt bidrag där aktörer premieras för sin extra insats, till exempel hög tillgänglighet, att butiken/aktören bidrar med ytterligare utbud eller liknande. Det skulle också vara spännande att utforska om andra funktioner än kommersiell service kunde premieras, till exempel om man som aktör bidrog till att butiken är en mötesplats för invånare på orten, genomförde evenemang/ hade servering eller liknande.

Region Sörmlands kommentar: Tack för intressant inspel. Syftet med stöden inom det regionala serviceprogrammet syftar främst till att utveckla eller bibehålla grundläggande kommersiell service på landsbygderna. Däremot skulle man kunna hitta synergieffekter genom att till exempel söka stöd för de utvecklingsåtgärder ni nämner genom ett Leader-projekt.

Katrineholms kommun: I riktlinjerna framgår att året runtöppet är en förutsättning för stöd, kanske kan riktlinjen kompletteras med antal öppethållna timmar per vecka.

Region Sörmlands kommentar: Riktlinjerna har tydliggjorts med hur många timmar som avses per vecka.

Tillväxtverket: Samverkan är en viktig del i det regionala serviceprogrammet eftersom flera aktörer och perspektiv kan bidra till utvecklingen av den kommersiella servicen. Vi ser att Region Sörmland tydligt beskriver hur samverkan ska ske, och vilka frågor som hanteras av andra aktörer. Tillväxtverket menar att regionen kan utveckla detta ytterligare genom att beskriva hur partnerskapets inspel gett eller kommer att ge avtryck i programmet och de handlingsplaner som kopplas till det.

Region Sörmlands kommentar: Det har skapats ett nytt avsnitt i programmet som beskriver hur arbetet ska genomföras och hur arbetet ska planeras och följas upp.

Gnesta kommun: Kommunen önskar att det framgår hur arbetet inom serviceprogrammet kan synkroniseras med andra myndigheters/aktörers arbete för att få en tydlig helhetsbild. Men också att man tydligt påvisar i principer för stöd att vikten av servicenodernas funktion utifrån ett beredskapsperspektiv ska vägas in.

Region Sörmlands kommentar: I genomförandet av det regionala serviceprogrammet kommer aktiviteter genomföras under Målområde 2 kring stärkt samverkan för att synliggöra de olika aktörernas arbete. Beredskapsfrågan är viktig har lyfts in som en prioriteringsgrund

Gnesta kommun: Vid kontakt med Region Sörmland informerades det om att referensgruppen inte har bestått utav företag verksamma inom dagligvaruhandeln. Det finns risk att serviceprogrammet missar viktiga faktorer och kostnadsökningar som kan komma att påverka dagens nivå av service, men också hämma utvecklingen av framtidens service på landsbygden när stöd ska ges och referensgruppen inte består av personer verksamma i branschen. Framför allt är det viktigt att få deras syn på det försämrade världsläget kopplat till främst beredskapsfrågan och de kostnadsökningar och krav som de kommer att ställas inför och hur det ska prioriteras för stöd.

Region Sörmlands kommentar: De finansiella stöden styrs av nationella förordningar och där Tillväxtverket har en sammanhållande roll och mycket kontakt med dagligvarukedjorna för omvärldsanalys. Regionen har därför valt att inte ha kontakt med företag som är verksamma inom dagligvaruhandeln under detta framtagande. Däremot är det viktigt med involvering i en kommande handlingsplan vid aktiviteter som är till för dem.

Gnesta kommun: Kommunen saknar information om hur serviceprogrammet ska förankras och vilka insatser som ska göras och av vem för att synliggöra serviceprogrammet till relevanta aktörer.

Region Sörmlands kommentar: Det har skapats ett nytt avsnitt i programmet som beskriver hur arbetet ska genomföras och hur arbetet ska planeras och följas upp.

Övriga synpunkter.

Eskilstuna kommun: Önskvärt är att programmet pekar ut en tydlig väg framåt med nästa steg för att göra programmet konkret för aktörer och verksamheter. Programmet säger inget om vilken budget som finns för genomförandet, Region Sörmlands ansvar i genomförandet eller förväntan på övriga aktörers bidrag i genomförandet av programmet mer än samordning.

Region Sörmlands kommentar: Det har skapats ett nytt avsnitt i programmet som beskriver hur arbetet ska genomföras och hur arbetet ska planeras och följas upp.

Tillväxtverket: Texten om hemsändningsbidrag förtydligas så att det inte framstår som om bidraget tillfaller butiker.

Region Sörmlands kommentar: Texten i programmet har tydliggjorts.